

Озолоругар, аймактарыгар сыһыана

Партийнай, государственнай деятель И.Е.Винокуров олобун, үлэтин туһунан ааҕан бараммын, кини озолоругар, аймактарыгар ураты сыһыанын биллим. Кыларыйар кырдьыгынан кизгэллэпкэ эттэххэ, амарах сүрэхтээх, аһаҕас дууһалаах, кизгэ көбүстээх киһи эбит. Озолорун олус таптыыра, аймактарын ытыктыыра өтө көстөр. Барыларын биир иллээх дыһэ кэргэн ғына ииппит. Ол туһунан Илья Егорович Мария Парфеньевналыын кыыстара Клара Ильинична: "Аҕам үтүө, чизинэй киһи этэ" диэн ахтытыгар манньк суруйар: "Аҕам туһунан ахтыыларым олобун балачча эрдэтээнги кэмигэр сыһыаннаахтар. Үлэтигэр төһө да түбүктээбин үрдүнэн, миэхэ олус элбэх бириэмэтин аныыра. Бэйэ-бэйэбитигэр күүскэ бодоруспуппун. Киэһэ ахсын миэхэ анаан остуоруйалыыра, олонҕолуура. Ыалдьар күннэрбэр куруутун аттыбар буолара. Илиилэрбин сылаастык-сымнабастык имэрийэрэ. Миигин тулуурдаах буоларга үөрэппитэ..."

Дьокуускайга уонна Москвага озолорун театрыгар сырытыннара. Советтэр омҕа, партия обкомун үлэлииригэр Клараны эрэдүтүхтүү хаалларымаары үлэтигэр илдьэ барар эбит. Кабинекка кыыс уу-чуумпук олорон аҕата дьонҕо көмөлөһөр түгэнин буларыттан сөбөрө. Намҕа биир билэр эмээхсинигэр сотору-

сотору көмөлөһөрө. Соробор Клараны: "Эбээбэ кэһиитэ илдьэн биэр",— диэн ытара. Илья Егорович дьон-сэргэтэ үөрэнэллэригэр олус баҕарар эбит. Кинилэргэ ыраабынан аймактара, төгүрүк тулаайах Данил Михайлович Сивцевкэ уонна Григорий Алексеевич Винокуровка үөрэхтэнэллэригэр көмөлөспүт.

Озолор бары үөрэхтээх, туһалаах дьон буола улааппыттар. Клара Ильинична өйүгэр 1952 сыл Москвага сэттиннэ 7 күнүнээби демонстрация чабылхайдык хатанан хаалбыт. Илья Егорович "тымныы уонна ыраабы хаамыахха наада" диэн илдьэ барымаары ғыммытын Клара "Сталины көрүөхпүн баҕарабын" диэн модьуйсан барсыбыт. Хата, ол демонстрацияга Иосиф Виссарионович Сталин баар эбит. Онон кинини көрөр кыахтаммыт.

Александра, Наталья врач, оттон Клара агроном буолбуттар. Илья Ильич учутал, ГорОНО сэбиэдиссэйэ этэ. Валерий Ильич — летчик, аэрофлот ветерана, Үлэ Албан аата уордьан үһүс степенин кавалера. Илья Егорович озолоро бары сылга биирдэ кэлэн, Сытыган Күөлгэ көрсөн бараллар.

Баширов манньк суруйар: "Илья Егорович Винокуров олус сэмэй киһи этэ, кини дьону кытта кэпсэтэригэр, мунньахтарга тыл этэригэр, бэйэтин санаатын соннообото. Итэбэтэн сүбэ-

лээн быһаарар идэлээбэ. "Оннук буоллабына сатанар дуу?"— диирэ. Ону "Кини ити уларыппат быһаарыта" диэн өйдөөччүбүт. Илья Егорович озолорун биир тэнник тутара, таптыыра уонна курук эйэлээх-иллээх буола улааталларыгар баҕарара. Озолоро аҕаларын олус убастыыр, таптыыр этилэр. Хардарыта ыалдьыттаһар эбиттэр. Валерий Ильич, Клара Ильинична миигин кытта суруйсаллара. Куоракка кэллэхтэринэ ыалдьыттыыр этилэр",— диэн сүрдээх истинник ахтар.

Биир кэмгэ кини Москвага үрдүкү партийнай үөрэххэ бараары бэлэмнэнэ сылдьара. Санаатыгар туох эрэ ыарахан баттыгастаах курдук туттара. "Бу дьон сүгүннээмээри ғынылар ээ",— диэн С.З.Борисовтаахтан ытырыктата саныы-саныы барбыт. Сэрэйбитин курдук, 1951 сыллаахха саас Обком пленумугар көрөн баран, кэтэбиттэн үлэтиттэн ууратан, "Якутсельстрой" директорунан анаабыттар.

И.Е.Винокуровы Георгий Прокопьевич Башарин "Три якутских реалиста-просветителя" диэн докторскай үлэтин көмүскэспитин иһин буржуазнай идеологическай токурутуулары таһаарда диэн буруйдаабыттар. Дьингэр, бу саха бастакы суруйааччыларын А.Е.Кулаковскайы, А.И.Софронов-Аламpanyы, Н.Д.Неустроевы көмүскэспитигэр туох буруйдаах буолуой?!

И.Е.Винокуровы Дьокуускайга олорор аймага Григорий Алексеевич Винокуров олус чугастык саныыра, махтанара. "Убайым Илья Егорович хаһан да умнуллуба үтүөнү онгорон, өлөртөн быһаан, киһи буолбутум",— диэн ахтар. Кини үөрэттэрэн, 1950 сыллаахха үөрэх министерствотыгар школьной инспекторынан үлэли сырыттагына, хоту оройуоннарынан командировкага ыппыттар. Онно Григорий Алексеевич тымныйан сэллик ыарыыга ылларан баллыһага кирибит. Илья Егорович оччолорго үчүгэй сэдэх эми атыылаһан биэрэн, биир ыйынан атабар турбут. "Өссө кини миигин партийнай үлэ уопутугар үөрэппит үтүөлээх",— диэн Григорий Алексеевич ахтара.

Ити курдук Саха сирин биир партийнай уонна государственнай деятель И.Е.Винокуров озолоругар уонна аймактарыгар сыһыана итинник амарах эбит. Кини туһунан сырдык өйдөбүл биһиги сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаах. Биһиги, бүгүнгү көлүөнэ озолор, Илья Егорович олобуттан уонна озолоруттан холобур ылан, бары үөрэхтээх, чизинэй үлэһит, үчүгэй төрөппүт буола үүнүөхпүт сөп этэ диэн саныыбын. Кини курдук эйэбэс, болгомтолоох аҕалаах буолуохпун баҕарабыт.

Лена ПЕТРОВА,
VIII "А" кылаас.